

FEDERACIÓ
XARXA
VENDRELLENCA

ABOCADORS
BAIX PENEDÈS

INFORME

— 2022-2026 —

ABOCAMENTS IL·LEGALS

ANÀLISI DE LA SITUACIÓ, IMPACTES
I PROPOSTES DE SOLUCIÓ

DETECTEM
Identifiquem
els abocaments
il·legals

DENUNCIEM
Exigim el
compliment
de la normativa

PROPOSEM
Impulesem mesures
efectives i
coordinades

SOLUCIONEM
Treballem per un
territori net, sa
i sostenible

**ECONOMIA
CIRCULAR**
Prevenim, reutilitzem
i reciclem

PROTEGIM EL TERRITORI, CUIDEM EL FUTUR
BAIX PENEDÈS, GARRAF, ALT PENEDÈS I TARRAGONÈS

Pròleg

La col·laboració ciutadana al servei del territori

El present informe és fruit del treball conjunt desenvolupat per la Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès en el marc del conveni de col·laboració existent entre ambdues entitats.

Durant els darrers anys, les dues organitzacions han impulsat una **tasca continuada de detecció, documentació, geolocalització, seguiment i denúncia d'abocaments il·legals al Baix Penedès i a les comarques veïnes**. Aquest treball s'ha dut a terme gràcies a la implicació de voluntaris, entitats veïnals i ciutadans compromesos amb la defensa del medi ambient i la preservació del territori.

La base de dades que sustenta aquest informe, amb **1.225 incidències registrades entre els anys 2022 i 2026**, representa **un dels inventaris ciutadans d'abocaments il·legals més extensos elaborats fins ara a Catalunya**. Les dades recollides permeten disposar d'una visió precisa sobre la dimensió real d'aquesta problemàtica, els municipis més afectats, les tipologies de residus predominants i la seva evolució temporal.

La col·laboració entre la Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès ha permès crear una base de coneixement única sobre la problemàtica dels abocaments il·legals al territori, convertint-se en una eina útil per orientar les polítiques públiques i les actuacions de les administracions competents.

La Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès comparteixen la convicció que **la protecció del medi ambient requereix la implicació activa de tota la societat**. Per aquest motiu, aquest informe **no té una finalitat merament descriptiva o estadística**, sinó que neix amb la voluntat de **contribuir a la presa de decisions públiques, impulsar mesures efectives per reduir els abocaments il·legals i promoure canvis estructurals en la gestió dels residus**.

Les dades exposades evidencien que **ens trobem davant d'una problemàtica ambiental de gran magnitud que supera l'àmbit estrictament local i que afecta nombrosos municipis de Catalunya**. L'experiència acumulada al Baix Penedès permet afirmar que aquesta realitat probablement es reproduïx en moltes altres comarques del país, fet que exigeix una resposta coordinada per part de totes les administracions.

Per aquest motiu, considerem necessari que **els ajuntaments, els consells comarcals, la Generalitat de Catalunya, el Govern de l'Estat i les institucions de la Unió Europea assumeixin aquest repte com una prioritat ambiental i territorial**.

El món local constitueix la primera línia de defensa davant dels abocaments il·legals. Són els ajuntaments, les brigades municipals, les policies locals, els Agents Rurals i les entitats ciutadanes qui afronten diàriament les conseqüències d'aquest fenomen. Tanmateix, **les dimensions del problema requereixen més recursos**

econòmics, més coordinació institucional i polítiques públiques estables que permetin actuar sobre les causes estructurals que el provoquen.

Mitjançant aquest informe, la Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès volen posar aquestes dades al servei de les administracions públiques i de la societat en general, amb l'objectiu de **promoure actuacions concretes, reforçar la conscienciació ciutadana, millorar la prevenció dels abocaments i contribuir a la construcció d'un model de gestió de residus més eficient, sostenible i respectuós amb el territori.**

Perquè protegir el territori no és només una responsabilitat institucional: és un compromís col·lectiu amb les generacions presents i futures.

Abocats Baix Penedès

Baix Penedès, juny de 2026

**FEDERACIÓ
XARXA
VENDRELLENCA**

1. Resum Executiu

L'anàlisi de les dades recopilades per la Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès posa de manifest l'existència d'una problemàtica ambiental persistent i de gran magnitud relacionada amb els abocaments il·legals de residus al territori.

Entre l'abril de 2022 i el gener de 2026 s'han registrat **1.225 incidents d'abocament il·legal** al Baix Penedès i a municipis de comarques limítrofes. Aquest volum d'incidències confirma que els abocaments constitueixen un dels principals problemes ambientals que afecten el territori, amb impactes directes sobre els espais naturals, les zones agrícoles, els camins rurals, la qualitat paisatgística i els recursos hídrics.

L'estudi revela que els abocaments no es distribueixen de manera homogènia. La major part dels incidents es concentren en determinats municipis i en zones especialment vulnerables, sovint situades en espais periurbans, polígons industrials, camins rurals, urbanitzacions disperses o àrees forestals de fàcil accés per als infractors.

Pel que fa a la tipologia dels residus, el **plàstic** i la **runa d'obra** destaquen com els materials predominants. La seva elevada presència evidencia l'existència de mancances estructurals en la gestió d'aquests fluxos de residus, així com la necessitat de reforçar els mecanismes de control, traçabilitat i conscienciació. Igualment significativa és la presència de residus voluminosos, electrodomèstics, pneumàtics i altres materials que haurien de seguir canals específics de recollida i tractament.

L'evolució temporal mostra un **important increment dels abocaments durant l'any 2023**, quan es van registrar 588 incidents. Tot i que les dades posteriors mostren una reducció significativa, amb 179 incidents registrats durant l'any 2024, aquesta disminució no permet concloure que el problema estigui resolt. Al contrari, els nivells actuals continuen sent elevats i posen de manifest la necessitat d'impulsar mesures preventives, correctores i sancionadores de caràcter permanent.

Les dades també evidencien que una part molt important dels abocaments detectats continuen actius, la qual cosa implica que els residus romanen al medi natural durant períodes prolongats, generant impactes acumulatius sobre els ecosistemes i incrementant els costos futurs de retirada i restauració ambiental.

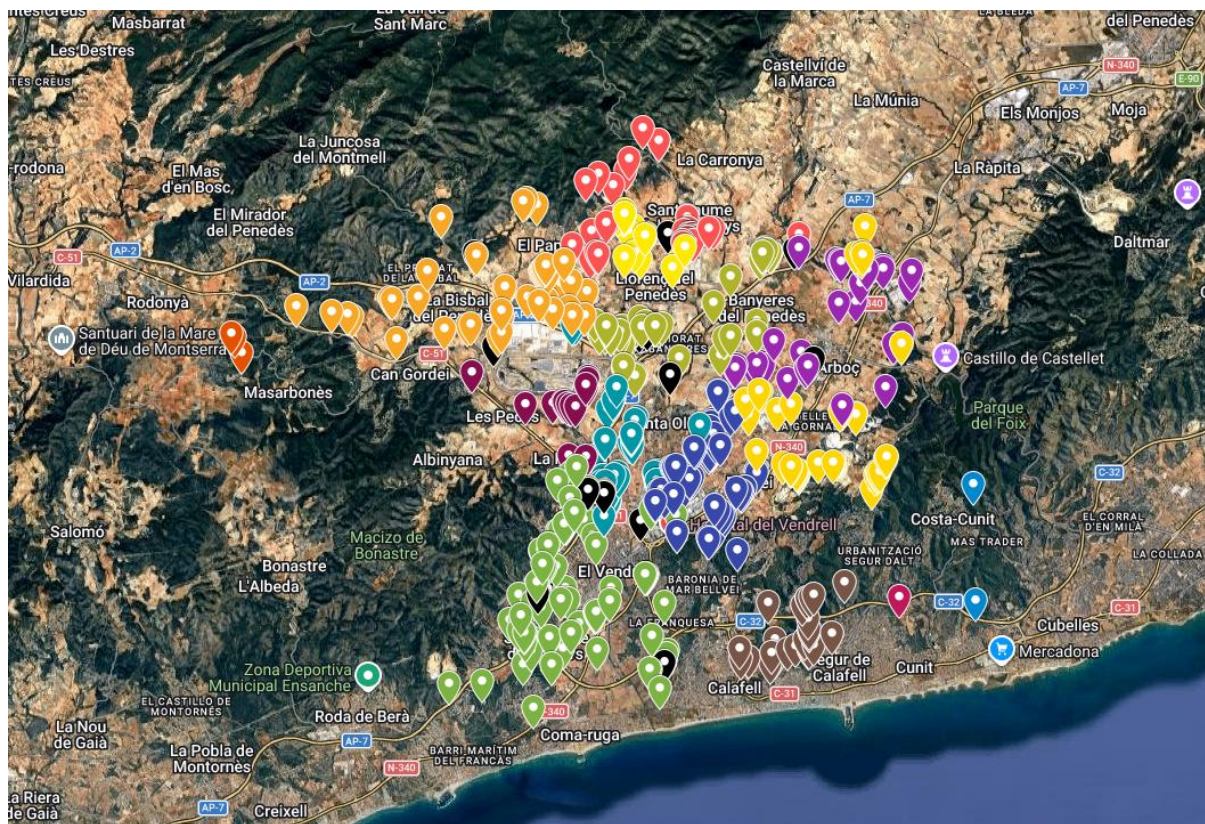
Aquest informe conclou que els abocaments il·legals no poden ser considerats únicament un problema de neteja o manteniment urbà. Es tracta d'una qüestió ambiental, econòmica i social que requereix una resposta coordinada entre administracions, cossos de vigilància, agents econòmics i societat civil.

L'experiència acumulada al Baix Penedès permet afirmar que aquesta problemàtica probablement afecta moltes altres comarques catalanes i territoris europeus, fet que reforça la necessitat d'impulsar polítiques públiques específiques, recursos econòmics estables i estratègies compartides entre les diferents administracions.

Xifres clau

Indicador	Valor
Total d'incidents registrats	1.225
Municipis afectats	15
Percentatge d'incidents encara actius	90,3%
Mitjana de tipus de residus per incident	2,21
Any amb més incidències registrades	2023 (588 casos)
Residus més freqüents	Plàstic i runa d'obra
Incidents amb tres o més tipus de residus	436 (35,6%)
Període analitzat	Abril 2022 - Gener 2026

Les dades recollides mostren que la lluita contra els abocaments il·legals exigeix una actuació decidida de totes les administracions. El món local és la primera línia de resposta davant aquesta problemàtica, però necessita més recursos, més eines de vigilància i una major implicació de les administracions supramunicipals per afrontar un fenomen que afecta el conjunt del territori i compromet els objectius de sostenibilitat, economia circular i protecció ambiental de Catalunya i de la Unió Europea.

2. Context i Metodologia

2.1 Objectiu de l'estudi

El present informe analitza el conjunt de dades d'abocaments il·legals registrats al Baix Penedès, amb l'objectiu de:

- ☉ Identificar els municipis i zones amb major incidència d'abocaments.
- ☉ Caracteritzar els tipus de residus més freqüents.
- ☉ Analitzar l'evolució temporal dels incidents.
- ☉ Proposar mesures d'actuació prioritàries basades en l'evidència.

2.2 Font de dades

Les dades provenen del registre d'abocaments il·legals del Baix Penedès de l'APP Abocats Baix Penedès descarregades al document Excel de gestió de dades.

El document Excel identifica.

- ☉ Identificador únic i coordenades geogràfiques (longitud i latitud).
- ☉ Municipi i comarca de localització.
- ☉ Data de detecció i estat de l'expedient (actiu / retirat).
- ☉ Descripció textual dels residus i classificació per categories.

2.3 Abast territorial

Tot i que l'abast territorial de Abocats Baix Penedès i de la Federació Xarxa Vendrellenca son de l'àmbit del Baix Penedès, degut a la utilització de la APP s'han obert dades d'altres comarques que queden reflectides en aquest apartat.

Tot i que el registre es centra al Baix Penedès (1.152 incidents, 94%), també s'inclouen casos de comarques veïnes:

- ☉ Alt Penedès: 63 incidents (5.1%)
- ☉ Alt Camp: 5 incidents (0.4%)
- ☉ Garraf: 3 incidents (0.2%)

3. Anàlisi per Municipi

La taula següent mostra la distribució d'incidents per municipi, ordenada de major a menor incidència:

Municipi	Incidents	% del total
Bellvei	164	13.4%
El Vendrell	151	12.3%
Banyeres del Penedès	132	10.8%
La Bisbal del Penedès	107	8.7%
Santa Oliva	97	7.9%
L'Arboç	86	7.0%
Cunit	85	6.9%
Sant Jaume dels Domenys	72	5.9%
Calafell	70	5.7%
Castellet i la Gornal	62	5.1%
El Montmell	62	5.1%
Albinyana	60	4.9%
Llorenç del Penedès	47	3.8%
Bonastre	14	1.1%
Altres	12	1.0%

Destacat: Bellvei i El Vendrell sumen conjuntament el 25.7% de tots els incidents registrats, mentre que el top 5 de municipis concentra el 53.1% del total.

Bellvei presenta la particularitat que el 100% dels seus incidents estan classificats com a 'actius', la qual cosa suggereix una manca de resposta de neteja o de resolució d'expedients en aquest municipi. Banyeres del Penedès, en canvi, mostra una elevada proporció de casos 'retirats' (42.4%), cosa que podria indicar zones de reincidència on s'ha actuat però el problema reapareix.

4. Tipologia de Residus

Els residus s'han classificat en 8 categories. Una mateixa acció d'abocament pot contenir múltiples tipus de residus (mitjana de 2,21 tipus per incident).

Tipus de residu	Incidents	% sobre total
Plàstic	785	64.1%
Runa d'obra	651	53.1%
Altres / Miscel·làni	630	51.4%
Mobles	181	14.8%
Paper i Cartró	180	14.7%
Metall	133	10.9%
Vidre	97	7.9%
Residus orgànics	51	4.2%

El plàstic és el residu més prevalent, present en el 64.1% dels incidents. La runa d'obra ocupa el segon lloc (53.1%), sovint associada a obres de construcció o rehabilitació no gestionades adequadament. La categoria 'Altres / Miscel·làni' (51.4%) engloba pneumàtics, electrodomèstics, roba i altres residus volumètrics.

436 incidents (35.6% del total) presenten 3 o més tipus de residus simultanis, el que indica abocaments de gran volum i complexitat de gestió, possiblement realitzats per actors amb accés a vehicles o maquinària.

4.1 Impacte Ambiental dels Residus Detectats

Els residus abandonats al medi natural generen impactes molt diferents segons la seva naturalesa, composició i temps de degradació. Alguns poden desaparèixer en pocs mesos, mentre que altres poden romandre al territori durant segles o fins i tot mil·lennis.

Taula resum dels principals impactes ambientals

Tipus de residu	de	Presència	Temps aproximat de degradació	Principals impactes ambientals
Plàstics		64,1%	150-500 anys	Microplàstics, contaminació del sòl i aqüífers, afectació de fauna
Runa d'obra		53,1%	Pràcticament permanent	Alteració del paisatge, destrucció d'hàbitats, obstrucció de torrents
Altres / Miscel·lània	/	51,4%	Variable	Contaminació química, impactes diversos segons el residu
Mobles		14,8%	20-100 anys o més	Degradació paisatgística, risc d'incendi, productes químics
Paper i cartró		14,7%	2 mesos - 2 anys	Impacte visual, risc d'incendi en períodes secs
Metall		10,9%	50-500 anys	Òxids metàl·lics, contaminació del sòl, risc per a la fauna
Vidre		7,9%	Més de 4.000 anys	Persistència extrema, ferides a persones i animals

<i>Residus orgànics</i>	<i>4,2%</i>	<i>Setmanes o mesos</i>	<i>Plagues, males olors, emissió de gasos d'efecte hivernacle</i>
-------------------------	-------------	-------------------------	---

Els principals impactes detectats

L'anàlisi dels abocaments evidencia que els plàstics constitueixen la principal amenaça ambiental per la seva elevada presència i extraordinària persistència al medi. La seva degradació genera microplàstics que poden incorporar-se als sòls agrícoles, als aqüífers i a la cadena alimentària, afectant tant la fauna com la salut humana.

La runa d'obra representa la segona tipologia més freqüent. Tot i que sovint no és considerada un residu especialment contaminant, provoca una alteració molt important del paisatge i dels ecosistemes. La seva acumulació modifica la topografia natural, obstrueix drenatges i torrents i degrada espais agrícoles i forestals.

Especial preocupació mereix la categoria "Altres / Miscel·lània", que inclou pneumàtics, electrodomèstics, aparells electrònics, roba, ferralla i restes de plantacions il·legals de marihuana. En molts casos aquests residus contenen metalls pesants, hidrocarburs, fertilitzants o substàncies tòxiques que poden infiltrar-se al sòl i contaminar els recursos hídrics.

Els metalls i el vidre presenten una elevada permanència ambiental. El vidre pot romandre durant milers d'anys sense degradar-se i constitueix un risc permanent per a persones, fauna i activitats agrícoles. Els metalls, per la seva banda, poden oxidar-se i alliberar substàncies contaminants durant dècades.

Els mobles abandonats, especialment matalassos, sofàs i mobiliari tractat amb vernissos o productes químics, combinen l'impacte visual amb el risc d'incendi i la degradació lenta dels materials sintètics que incorporen.

Finalment, encara que els residus orgànics presenten una degradació relativament ràpida, la seva acumulació pot provocar proliferació de plagues, males olors, alteracions ecològiques i emissions de metà, un dels principals gasos responsables de l'escalfament global.

Un impacte que pot durar generacions

Una de les principals conclusions d'aquest estudi és que molts dels residus detectats continuaran presents al territori durant diverses generacions si no són retirats activament. En alguns casos, com el vidre, els plàstics industrials o els pneumàtics, els efectes poden prolongar-se durant segles.

Aquest fet reforça la necessitat d'actuar de manera preventiva i no només reactiva. Cada abocament que s'evita representa una reducció immediata dels costos econòmics futurs i dels impactes ambientals que haurien d'assumir les generacions futures

5. Evolució Temporal dels Abocaments Detectats

L'anàlisi de l'evolució temporal dels incidents registrats als municipis del Baix Penedès mostra una problemàtica persistent, amb importants fluctuacions anuals que evidencien la necessitat de mantenir i reforçar les polítiques de prevenció, vigilància i sensibilització ciutadana.

Any	Incidents	Variació anual	Observacions
2022	223	-	<i>Inici del registre disponible</i>
2023	588	+164%	<i>Màxim històric de la sèrie</i>
2024	179	-70%	<i>Important reducció dels incidents</i>
2025	200	+12%	<i>Lleu increment respecte l'any anterior</i>
2026*	35	-	<i>Dades parcials corresponents al mes de gener</i>

*Dades 2026 provisionals

Total incidents registrats: 1.225

L'any **2023 concentra gairebé la meitat de tots els incidents registrats durant el període analitzat (48%)**, convertint-se en l'exercici amb una incidència extraordinàriament elevada. Aquest increment del **164% respecte al 2022** pot estar relacionat amb diversos factors, entre els quals destaquen un possible augment real dels abocaments incontrolats, una major activitat inspectora per part de les administracions competents o la implantació de sistemes de registre més eficients que permetessin identificar i documentar un major nombre d'incidències.

Durant l'any **2024** es produeix una reducció molt significativa dels incidents detectats, amb una disminució del **70% respecte a l'any anterior**. Aquesta davallada podria estar vinculada a una combinació de factors, com ara l'increment de la vigilància, les actuacions de control desenvolupades pels ajuntaments, les campanyes de sensibilització ambiental o una major conscienciació ciutadana sobre els impactes dels abocaments il·legals.

No obstant això, les dades de **2025** mostren un nou increment del **12%**, trencant la tendència descendent observada l'any anterior. Tot i que aquest repunt és moderat en comparació amb els valors de 2023, posa de manifest que la problemàtica continua activa i que les mesures aplicades fins ara no han aconseguit eliminar de manera estructural les conductes incíviques associades als abocaments.

Pel que fa a les dades provisionals de **2026**, amb 35 incidents registrats durant el mes de gener, encara és prematur establir una tendència anual consolidada. Tot i això, si es mantingués aquest ritme al llarg de l'any, els valors finals podrien situar-se en nivells similars als de 2024 i 2025, fet que confirmaria l'estancament del fenomen en uns nivells que continuen sent preocupants.

En conjunt, l'evolució temporal evidencia que el problema dels abocaments incontrolats al Baix Penedès presenta un comportament fluctuant però persistent. Aquesta realitat reforça la necessitat d'impulsar una estratègia integral basada en la vigilància continuada, la persecució efectiva dels infractors, la millora dels serveis de recollida i deixalleries, així com el desenvolupament de campanyes permanents d'educació i sensibilització ambiental dirigides tant a la ciutadania com als sectors econòmics generadors de residus.

6. Proposta d'Actuació

A partir de l'anàlisi de les dades, es proposen les mesures següents, agrupades per àmbit d'actuació:

6.1 Vigilància i Detecció

La vigilància i la detecció precoç constitueixen una de les eines més eficaces per reduir els abocaments incontrolats al Baix Penedès. Les dades analitzades mostren que una part important dels incidents es concentra en determinats punts del territori, especialment en zones rurals, camins secundaris, polígons industrials i espais periurbans amb poca presència de vigilància. Per aquest motiu, és necessari **reforçar els mecanismes de control mitjançant una estratègia coordinada entre les diferents administracions i cossos de seguretat.**

Instal·lació de sistemes de videovigilància en punts crítics

Es proposa la **instal·lació de càmeres de vigilància als punts de reincidència detectats**, especialment als municipis de **Banyeres del Penedès, Bellvei i El Vendrell**, que concentren una part significativa dels incidents registrats. Aquestes càmeres haurien de situar-se en accessos estratègics, camins rurals, entrades de polígons industrials i zones habitualment utilitzades per a l'abandonament il·legal de residus.

A més del seu important **efecte dissuasiu** i de la seva utilitat per identificar els responsables dels abocaments, aquests sistemes poden aportar beneficis addicionals en matèria de seguretat i protecció ambiental. La incorporació de tecnologies de detecció de fum o d'anomalies tèrmiques podria facilitar la **detecció precoç d'incendis forestals, agrícoles o en zones de vegetació properes als nuclis urbans**, especialment durant els mesos de major risc. Aquesta capacitat permetria activar amb més rapidesa els serveis d'emergència, reduint els temps de resposta i minimitzant els danys ambientals i econòmics.

Per fer viable aquesta actuació, els municipis podrien **sol·licitar subvencions i línies de finançament provinents de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Tarragona, el Govern de l'Estat o els Fons Europeus**, especialment aquelles vinculades a la protecció del medi ambient, la prevenció d'incendis, la seguretat ciutadana, la digitalització dels serveis públics i les actuacions de vigilància intel·ligent del territori. Aquestes ajudes podrien reduir significativament l'impacte econòmic de

la inversió inicial i facilitar l'extensió del sistema als principals punts negres de la comarca.

Increment de les rondes de vigilància

Es considera necessari **establir programes estables de vigilància periòdica** als camins rurals, zones forestals, àrees agrícoles i polígons industrials. Les dades disponibles indiquen que molts abocaments es produeixen en espais allunyats dels nuclis urbans, aprofitant la baixa freqüència de pas dels serveis d'inspecció.

Aquestes rondes podrien realitzar-se de forma coordinada entre les **polícies locals, els serveis municipals de medi ambient i els Agents Rurals**, prioritzant les zones amb major incidència detectada durant els darrers anys. Igualment, seria recomanable estudiar la incorporació de **drons de vigilància** per a operatius puntuals en zones de difícil accés o amb una elevada extensió territorial.

Coordinació policial i persecució dels infractors

Una de les principals debilitats detectades en la lluita contra els abocaments il·legals és la dificultat per **identificar, investigar i sancionar els responsables**. Per aquest motiu, es proposa potenciar la coordinació entre les **polícies locals, els Agents Rurals, els Mossos d'Esquadra i els serveis d'inspecció ambiental** de les diferents administracions.

La creació de **protocols compartits d'intercanvi d'informació**, juntament amb actuacions conjuntes de vigilància, permetria una resposta més ràpida davant de conductes reincidents i facilitaria la investigació dels responsables dels abocaments. Cal destacar que moltes de les zones on es detecten abocaments incontrolats coincideixen amb espais utilitzats per desenvolupar altres activitats il·lícites. Una major coordinació entre els cossos policials podria contribuir també a la **localització i persecució de plantacions il·legals de cànnabis**, una activitat que sovint provoca greus impactes ambientals, ocupacions irregulars de terrenys, connexions fraudulentament a les xarxes elèctriques i problemes de seguretat ciutadana. D'aquesta manera, les actuacions de vigilància ambiental podrien generar beneficis addicionals en la lluita contra altres fenòmens delictius presents al territori.

Beneficis esperats

La implementació d'aquest conjunt de mesures permetria:

- 🌀 **Reduir els abocaments incontrolats** gràcies a un major efecte dissuasiu.
- 🌀 **Incrementar la identificació i sanció dels infractors.**

- 🌀 **Millorar la protecció dels espais naturals, agrícoles i forestals del Baix Penedès.**
- 🌀 **Facilitar la detecció precoç d'incendis forestals i agrícoles.**
- 🌀 **Reforçar la lluita contra activitats il·lícites com les plantacions il·legals de cànnabis.**
- 🌀 **Optimitzar la coordinació entre administracions i cossos de seguretat.**
- 🌀 **Reduir els costos econòmics derivats de la retirada dels residus abandonats.**

En definitiva, la vigilància activa del territori ha de ser considerada una **inversió estratègica en protecció ambiental, prevenció d'incendis, seguretat ciutadana i preservació del patrimoni natural del Baix Penedès**, contribuint a construir un model de gestió més eficient, sostenible i resilient davant dels reptes ambientals de la comarca.

6.2 Gestió i Neteja

La retirada ràpida dels residus abandonats és una de les mesures més efectives per evitar l'efecte crida que sovint provoca l'aparició de nous abocaments en un mateix espai. L'experiència demostra que els punts on els residus romanen durant setmanes o mesos tendeixen a convertir-se en autèntics focus de degradació ambiental, incrementant progressivament el volum i la diversitat dels materials abandonats.

Priorització dels expedients pendents

Les dades analitzades indiquen que **Bellvei presenta una situació especialment preocupant, amb el 100% dels incidents registrats encara actius**, fet que evidencia la necessitat d'una actuació prioritària per part de les administracions competents. Per aquest motiu, es proposa impulsar un **pla específic de neteja i regularització dels expedients pendents**, establint calendaris d'actuació i mecanismes de seguiment que permetin reduir significativament aquesta acumulació d'incidències.

Protocol d'actuació ràpida per a residus perillosos

Es proposa la creació d'un **protocol d'intervenció urgent amb un termini màxim de 15 dies** per a aquells abocaments que continguin residus potencialment perillosos per a la salut pública o el medi ambient, com ara:

- 🌀 Materials amb amiant.
- 🌀 Productes químics i dissolvents.
- 🌀 Pneumàtics abandonats.
- 🌀 Olis industrials i combustibles.
- 🌀 Residus electrònics amb components contaminants.

La rapidesa en la retirada d'aquests materials és fonamental per evitar la contaminació del sòl, dels aqüífers i dels espais naturals, així com per reduir els riscos per a la població.

Coordinació amb el servei comarcal de recollida de residus

Pel que fa a la retirada dels residus detectats als punts negres, qualsevol actuació haurà de desenvolupar-se **dins del marc del contracte comarcal de recollida i gestió de residus impulsat pel Consell Comarcal del Baix Penedès pels municipis que formin part**, aprofitant els recursos, les infraestructures i els mecanismes de gestió ja existents.

Aquells municipis que no formin part del contracte comarcal haurien d'establir protocols de treball, per poder treballar amb l'eliminació dels abocaments incontrolats, bé a través dels seus contractes o bé a través de la contractació d'una empresa gestores de residus.

En aquest sentit, més que establir nous convenis independents amb empreses gestores, es considera prioritari **coordinar les actuacions amb els gestors autoritzats que operen dins del sistema comarcal**, reforçant els mecanismes de resposta davant dels abocaments detectats i garantint una major agilitat en la seva retirada.

No obstant això, la magnitud del problema posa de manifest la necessitat d'anar més enllà de les actuacions puntuals. Per aquest motiu, es proposa impulsar una **Estratègia Comarcal de Prevenció i Lluita contra els Abocaments Incontrolats**, liderada pel Consell Comarcal i amb la participació activa de tots els municipis del Baix Penedès.

Aquesta estratègia hauria de permetre:

- 🌀 **Unificar criteris d'actuació entre els municipis.**
- 🌀 **Compartir informació sobre punts negres i reincidències.**
- 🌀 **Coordinar recursos tècnics, humans i econòmics.**
- 🌀 **Establir protocols comuns de vigilància, neteja i sanció.**
- 🌀 **Desenvolupar campanyes conjuntes de sensibilització ciutadana.**
- 🌀 **Optar de manera coordinada a subvencions de la Generalitat, l'Estat i la Unió Europea.**

La naturalesa supramunicipal del problema fa imprescindible una resposta també supramunicipal. Els abocaments no entenen de límits administratius i, per tant, la seva prevenció i erradicació requereixen una actuació coordinada de tota la comarca.

Beneficis esperats

L'aplicació d'aquestes mesures permetria:

- 🌀 **Reduir el temps de permanència dels residus abandonats.**
- 🌀 **Evitar l'efecte crida associat als punts negres.**

- 🌀 **Millorar l'eficiència dels recursos públics destinats a la neteja.**
- 🌀 **Incrementar la coordinació entre municipis i administracions.**
- 🌀 **Protegir els espais naturals, agrícoles i forestals del Baix Penedès.**
- 🌀 **Avançar cap a una gestió integral i comarcal de la problemàtica dels abocaments il·legals.**

En definitiva, la gestió dels abocaments incontrolats ha de formar part d'una **política comarcal coordinada**, capaç d'integrar prevenció, vigilància, neteja, sanció i sensibilització ciutadana sota una mateixa estratègia compartida per tots els municipis del Baix Penedès.

6.3 Prevenció, Sensibilització i Canvi de Conductes

6.3 Prevenció, Sensibilització i Canvi de Conductes

L'experiència acumulada en la gestió dels abocaments il·legals demostra que **les actuacions de neteja i retirada de residus, tot i ser imprescindibles, resulten insuficients si no van acompanyades de polítiques efectives de prevenció i sensibilització**. Per aquest motiu, és necessari **actuar sobre les causes que originen els abocaments i fomentar una cultura de corresponsabilitat ambiental entre la ciutadania, les empreses i els diferents agents econòmics**.

Impulsar campanyes específiques dirigides als sectors generadors de residus

Les dades analitzades mostren que **la runa d'obra i els residus plàstics són presents en més de la meitat dels incidents registrats**. Aquesta realitat posa de manifest la necessitat de desenvolupar **campanyes específiques dirigides a empreses constructores, autònoms del sector de la construcció, reformistes, empreses de jardineria, activitats agrícoles i particulars** que generin aquest tipus de residus.

Aquestes campanyes haurien d'informar de manera clara sobre:

- 🌀 **Les obligacions legals en matèria de gestió de residus.**
- 🌀 **Els punts autoritzats de recepció de runa i residus industrials.**
- 🌀 **Les sancions associades als abocaments il·legals.**
- 🌀 **Els costos ambientals i econòmics derivats de l'abandonament de residus.**
- 🌀 **Els canals disponibles per comunicar incidències o denunciar abocaments.**

Així mateix, es recomana promoure **accions informatives coordinades amb col·legis professionals, gremis de la construcció, empreses de transport i associacions empresarials** per reforçar la traçabilitat dels residus generats.

Millorar l'accessibilitat als serveis públics de gestió de residus

Una part dels abocaments detectats podria estar relacionada amb **dificultats d'accés als serveis de recollida o a les instal·lacions de gestió de residus**.

Per aquest motiu es proposa:

- 🌀 **Ampliar la xarxa de deixalleries fixes i mòbils.**
- 🌀 **Incrementar els horaris d'obertura, especialment durant caps de setmana i períodes de major activitat constructiva.**
- 🌀 **Facilitar la recepció de petites quantitats de runa procedents d'obres menors particulars.**
- 🌀 **Estudiar la implantació de punts de recollida específics per a residus voluminosos, restes vegetals i plàstics agrícoles.**
- 🌀 **Millorar la informació pública sobre els serveis disponibles i les condicions d'accés.**

Aquestes mesures poden contribuir a **reduir les barreres que encara dificulten una correcta gestió dels residus** per part de determinats col·lectius.

Crear un sistema públic de seguiment i transparència

La lluita contra els abocaments requereix disposar d'**informació actualitzada, accessible i transparent** que permeti identificar tendències, punts crítics i resultats de les actuacions desenvolupades.

Per aquest motiu es proposa **incorporar el registre d'abocaments al sistema d'informació ambiental del Consell Comarcal del Baix Penedès**, establint una base de dades pública i permanent que permeti:

- 🌀 **Geolocalitzar els punts d'abocament detectats.**
- 🌀 **Fer seguiment de les actuacions de retirada.**
- 🌀 **Identificar zones de reincidència.**
- 🌀 **Elaborar indicadors anuals d'evolució.**
- 🌀 **Facilitar la coordinació entre administracions.**
- 🌀 **Garantir la transparència i la rendició de comptes.**

Aquest sistema podria esdevenir **una eina de referència per a la planificació ambiental de la comarca i un model exportable a altres territoris de Catalunya**.

Fomentar la participació ciutadana

La **detecció precoç dels abocaments** és fonamental per minimitzar els seus impactes ambientals.

En aquest sentit, es recomana promoure **mecanismes de participació ciutadana** que permetin comunicar de manera senzilla l'existència de nous abocaments, així com reconèixer i donar suport a la tasca desenvolupada per les entitats ambientals i veïnals que col·laboren activament en la protecció del territori.

L'experiència de col·laboració entre la **Federació Xarxa Vendrellenca** i la **Abocats Baix Penedès** constitueix un exemple de com **la implicació de la societat civil pot contribuir a generar informació útil per a les administracions i afavorir la presa de decisions basades en dades objectives.**

Només mitjançant la combinació de prevenció, educació ambiental, accessibilitat als serveis de gestió de residus, transparència institucional i participació ciutadana serà possible reduir de manera significativa els abocaments il·legals i avançar cap a un model de territori més net, sostenible i respectuós amb el medi ambient.

Incorporar l'educació ambiental i l'economia circular als centres educatius

La prevenció dels abocaments il·legals no pot limitar-se exclusivament a les actuacions de vigilància, control i sanció. **Per assolir resultats duradors és imprescindible promoure un canvi cultural que fomenti el respecte pel medi ambient i la responsabilitat compartida en la gestió dels residus.**

En aquest sentit, es proposa impulsar **programes d'educació ambiental als centres educatius del Baix Penedès**, en col·laboració amb els ajuntaments, el Consell Comarcal, l'Agència de Residus de Catalunya i les entitats ambientals del territori.

Aquests programes haurien d'incloure:

- 🌀 **Tallers sobre prevenció de residus i economia circular.**
- 🌀 **Activitats de sensibilització sobre els impactes dels abocaments il·legals.**
- 🌀 **Coneixement dels sistemes de reciclatge i gestió de residus existents.**
- 🌀 **Visites a deixalleries, plantes de tractament i espais naturals afectats per abocaments.**
- 🌀 **Projectes escolars de ciència ciutadana vinculats a la detecció i conservació del medi natural.**
- 🌀 **Jornades de neteja participativa i recuperació d'espais degradats.**

L'objectiu és que **els infants i joves comprenguin que els residus abandonats no desapareixen, sinó que poden romandre durant dècades o segles al medi natural**, afectant la biodiversitat, els recursos hídrics i la qualitat de vida de les persones.

A més, aquestes iniciatives permeten **traslladar el coneixement adquirit a les famílies i al conjunt de la societat**, multiplicant l'efecte de les accions de sensibilització.

La Unió Europea identifica l'educació ambiental i la participació ciutadana com a eines fonamentals per avançar cap a una economia circular i assolir els objectius de sostenibilitat. Per aquest motiu, qualsevol estratègia integral de lluita contra els abocaments il·legals ha d'incorporar **l'educació ambiental com un dels seus pilars principals.**

Invertir en educació ambiental és invertir en prevenció. Cada generació que comprèn el valor dels recursos naturals i la importància d'una correcta gestió dels residus representa una oportunitat per reduir els impactes ambientals futurs i construir **un territori més net, sostenible i resilient.**

6.4 Marc Normatiu i Sancionador

L'experiència acumulada en la detecció i seguiment dels abocaments il·legals evidencia que les actuacions de neteja i restauració ambiental han d'anar acompanyades d'un **marc normatiu clar, homogeni i efectiu**, capaç de prevenir conductes incíviques, facilitar la identificació dels responsables i garantir l'aplicació efectiva del principi de "qui contamina paga".

La lluita contra els abocaments no pot recaure exclusivament sobre les administracions locals i la ciutadania. És imprescindible disposar d'instruments jurídics i sancionadors que actuïn com a element dissuasiu i que permetin recuperar els costos econòmics derivats de la retirada dels residus i de la restauració dels espais afectats.

Harmonitzar les ordenances municipals d'abocaments

Actualment existeixen diferències significatives entre els municipis pel que fa a les ordenances reguladores dels abocaments, les infraccions tipificades i els imports de les sancions.

Aquesta situació pot generar desigualtats territorials i dificultar una resposta coordinada davant una problemàtica que afecta el conjunt de la comarca.

Per aquest motiu es proposa impulsar, des del Consell Comarcal del Baix Penedès i en coordinació amb els ajuntaments, una **ordenança marc comarcal sobre abocaments il·legals**, que serveixi de referència per a tots els municipis.

Aquesta ordenança hauria de contemplar:

- 🌀 **Una definició homogènia de les infraccions lleus, greus i molt greus.**
- 🌀 **Criteris comuns per a la valoració dels danys ambientals.**
- 🌀 **L'obligació de restitució dels espais afectats a càrrec dels responsables.**
- 🌀 **Mesures cautelars immediates en casos de risc ambiental.**
- 🌀 **Procediments simplificats per als casos de reincidència.**
- 🌀 **Mecanismes de coordinació amb els cossos policials i les administracions competents.**

L'harmonització normativa permetria incrementar la seguretat jurídica, facilitar la cooperació institucional i reforçar la percepció ciutadana que els abocaments tenen conseqüències reals.

Agilitzar els expedients sancionadors

Una de les principals dificultats detectades pels ens locals és la complexitat administrativa dels procediments sancionadors.

En nombroses ocasions, tot i existir indicis suficients per identificar els responsables, els expedients s'allarguen durant mesos o anys, fet que redueix l'efecte dissuasiu de les sancions i dificulta la recuperació dels costos públics.

Per aquest motiu es proposa:

- ☉ **Prioritzar la tramitació dels expedients en què existeixi identificació directa de l'infractor.**
- ☉ **Potenciar la utilització de proves documentals i fotogràfiques.**
- ☉ **Facilitar la traçabilitat dels residus mitjançant documentació abandonada, matrícules de vehicles, etiquetes, codis de transport o altres elements identificatius.**
- ☉ **Establir mecanismes de coordinació entre administracions locals, Mossos d'Esquadra, Agents Rurals i Agència de Residus de Catalunya.**
- ☉ **Impulsar eines digitals que permetin una gestió més ràpida dels expedients.**

La rapidesa en la resposta administrativa és un element fonamental perquè la sanció compleixi la seva funció preventiva i exemplaritzant.

Aplicar el principi de responsabilitat ampliada del productor

La normativa europea en matèria de residus estableix que els productors i distribuïdors de determinats productes han d'assumir responsabilitats sobre la gestió dels residus generats al final de la seva vida útil.

Aquest principi és especialment rellevant en relació amb:

- ☉ **Pneumàtics fora d'ús.**
- ☉ **Electrodomèstics i aparells electrònics.**
- ☉ **Plàstics agrícoles i industrials.**
- ☉ **Envasos comercials i industrials.**
- ☉ **Altres fluxos específics de residus d'origen empresarial.**

L'elevada presència d'aquests materials entre els abocaments detectats posa de manifest la necessitat de reforçar els sistemes de responsabilitat ampliada del productor i garantir que els canals de recollida i reciclatge siguin accessibles, eficients i suficientment coneguts pels usuaris.

Així mateix, es proposa que les administracions competents estudiïn mecanismes que permetin destinar part dels recursos econòmics procedents dels sistemes de responsabilitat ampliada del productor a actuacions de prevenció, vigilància, retirada i restauració dels espais afectats per abocaments il·legals.

Reforçar el principi de "Qui contamina paga"

Els costos derivats dels abocaments il·legals no poden continuar recaient majoritàriament sobre els ajuntaments i, en conseqüència, sobre el conjunt de la ciutadania.

Per aquest motiu, qualsevol estratègia de lluita contra els abocaments ha de garantir l'aplicació efectiva del principi ambiental de "**qui contamina paga**", reconegut tant per la legislació catalana com per la normativa europea.

Aquest principi implica que els responsables dels abocaments han d'assumir:

- 🌀 **La retirada dels residus abandonats.**
- 🌀 **La restauració ambiental dels espais afectats.**
- 🌀 **Els costos d'inspecció i seguiment.**
- 🌀 **Les sancions econòmiques corresponents.**
- 🌀 **Les possibles indemnitzacions pels danys ocasionats.**

Només mitjançant un sistema normatiu coherent, una aplicació efectiva del règim sancionador i una major capacitat d'identificació dels infractors serà possible reduir de manera significativa els abocaments il·legals i avançar cap a una gestió més responsable dels residus.

La prevenció, la vigilància i la sanció han de constituir tres pilars complementaris d'una mateixa política pública orientada a protegir el territori, preservar els recursos naturals i garantir el compliment dels objectius ambientals de Catalunya i de la Unió Europea.

7. Els Abocaments Il·legals i els Objectius de la Unió Europea en Matèria de Residus

7.1 Una problemàtica contrària als objectius europeus

Els resultats d'aquest informe posen de manifest que **els abocaments il·legals representen una de les principals amenaces per al desenvolupament efectiu de l'economia circular i la correcta gestió dels residus.**

La Unió Europea ha establert un **marc normatiu que prioritza la prevenció, la reutilització i el reciclatge dels residus abans de la seva eliminació.** Aquest model es basa en la denominada **jerarquia europea dels residus**, segons la qual **l'abandonament incontrolat de residus constitueix la pitjor de les opcions possibles des del punt de vista ambiental.**

Els **1.225 incidents documentats** en aquest informe evidencien que **una part significativa dels residus generats continua escapant dels circuits legals de recollida, tractament i valorització.**

7.2 Pèrdua de recursos reciclables

L'anàlisi dels abocaments detectats mostra que **una gran part dels residus abandonats són potencialment reciclables.**

Entre els materials més freqüents destaquen:

- 🌀 **Plàstics (64,1% dels incidents).**
- 🌀 **Paper i cartró (14,7%).**
- 🌀 **Metalls (10,9%).**
- 🌀 **Vidre (7,9%).**

Aquests materials formen part dels **fluxos prioritaris de reciclatge establerts per la Unió Europea** i haurien de reincorporar-se al sistema productiu com a **matèries primeres secundàries**.

Quan aquests residus acaben abandonats en camins, boscos o espais agrícoles es produeix una doble afectació:

- 🌀 **Es degrada el medi natural.**
- 🌀 **Es perden recursos que podrien ser recuperats i reciclats.**

7.3 La runa i els residus de construcció: un repte estratègic

La runa d'obra apareix en més de la meitat dels incidents registrats (53,1%), convertint-se en la segona tipologia de residu més habitual.

La Comissió Europea considera els residus de construcció i demolició un sector **prioritari per assolir els objectius de circularitat**, ja que representen un dels fluxos de residus més voluminosos de la Unió Europea.

La presència massiva de runa en els abocaments detectats indica la necessitat de **reforçar els mecanismes de control, traçabilitat i reciclatge dels residus procedents d'obres i reformes**.

7.4 Principi de "qui contamina paga"

La legislació ambiental europea estableix que **els costos derivats de la contaminació han de ser assumits pels responsables dels danys ocasionats**. No obstant això, en la major part dels casos d'abocaments il·legals, **la despesa de retirada i restauració ambiental acaba sent assumida pels ajuntaments i, per tant, pel conjunt de la ciutadania**.

Resulta necessari **reforçar els mecanismes d'identificació dels infractors i agilitzar els procediments sancionadors** per garantir l'aplicació efectiva d'aquest principi.

7.5 Una oportunitat per avançar cap a l'economia circular

La lluita contra els abocaments il·legals ha de ser considerada una política estratègica de país.

La reducció dels abocaments contribueix directament a:

- ☯ **Incrementar les taxes de reciclatge.**
- ☯ **Reduir la contaminació dels sòls i aqüífers.**
- ☯ **Disminuir les emissions associades a l'extracció de noves matèries primeres.**
- ☯ **Protegir els espais naturals i agrícoles.**
- ☯ **Avançar cap als objectius climàtics i ambientals europeus.**

Per aquest motiu, **la creació d'una línia específica d'ajuts per a la retirada i prevenció d'abocaments il·legals ha de ser entesa com una inversió ambiental alineada amb les estratègies europees d'economia circular, sostenibilitat i protecció dels recursos naturals.**

7.6 L'impacte de les plantacions il·legals de marihuana sobre els abocaments incontrolats

En els darrers anys ha emergit **un nou factor que contribueix a l'increment dels abocaments il·legals a Catalunya: les plantacions il·legals de marihuana.** Diversos informes dels Mossos d'Esquadra i dels Agents Rurals assenyalen que **una part creixent dels residus abandonats en espais naturals procedeixen de cultius il·legals de cànnabis ubicats en zones forestals, masies abandonades, naus industrials o terrenys agrícoles aïllats.**

Aquestes activitats generen importants quantitats de residus, entre els quals destaquen:

- ☯ **Plàstics agrícoles.**
- ☯ **Canonades i sistemes de reg.**
- ☯ **Dipòsits d'aigua.**
- ☯ **Cablejat elèctric.**
- ☯ **Generadors i transformadors.**
- ☯ **Fertilitzants i productes químics.**
- ☯ **Residus vegetals.**
- ☯ **Embalatges i materials auxiliars.**

Una vegada abandonades o desmantellades les plantacions, **una part significativa d'aquests materials acaba sent dipositada il·legalment en boscos, camins rurals, torrents o zones agrícoles.**

Aquest fenomen genera impactes ambientals addicionals als dels abocaments convencionals:

- **Contaminació dels sòls i dels aqüífers.**
- **Degradació dels ecosistemes forestals.**
- **Alteració de cursos d'aigua.**
- **Increment del risc d'incendis forestals.**
- **Aparició de residus potencialment perillosos.**

La problemàtica és especialment preocupant perquè **sovint es produeix en zones de difícil accés i elevat valor ambiental**, fet que dificulta tant la detecció com les tasques de retirada dels residus.

Per aquest motiu, les estratègies de lluita contra els abocaments il·legals haurien d'incorporar **una coordinació específica entre els ajuntaments, l'Agència de Residus de Catalunya, els Agents Rurals i els Mossos d'Esquadra** per identificar i restaurar els espais afectats per activitats vinculades al cultiu il·legal de marihuana.

La lluita contra els abocaments associats a aquestes activitats il·legals ha de formar part d'una política integral de protecció ambiental, seguretat pública i preservació dels espais naturals de Catalunya.

8 Conclusions i Reivindicacions Institucionals

L'anàlisi dels **1.225 abocaments il·legals registrats entre 2022 i 2026 al Baix Penedès i territoris propers** posa de manifest que ens trobem davant d'una **problemàtica ambiental persistent, complexa i de caràcter estructural**. Les dades evidencien que els abocaments afecten la pràctica totalitat de la comarca i també municipis de comarques veïnes, fet que confirma que **no es tracta d'un fenomen localitzat sinó d'un problema territorial de gran abast**.

La presència massiva de **plàstics, runa d'obra, voluminosos i altres residus abandonats en espais naturals, zones agrícoles i camins rurals** representa una **amença directa per a la biodiversitat, la qualitat dels sòls, els aqüífers i el paisatge**, alhora que genera **importants costos econòmics per a les administracions públiques**.

Tanmateix, la magnitud del problema observada al Baix Penedès permet plantejar una reflexió més àmplia: **és molt probable que aquesta realitat es reproduïxi en nombroses comarques de Catalunya i en altres territoris de l'Estat i de la Unió Europea**. Els abocaments il·legals constitueixen **una de les expressions més visibles del fracàs dels sistemes de prevenció, reutilització i reciclatge de residus**, així com de les dificultats existents per garantir una correcta traçabilitat de determinats fluxos de residus.

Per aquest motiu, **la lluita contra els abocaments il·legals no ha de ser considerada únicament una competència local o autonòmica, sinó un repte ambiental europeu**. La Unió Europea ha impulsat en els darrers anys polítiques

ambicioses en matèria d'economia circular, reciclatge i protecció dels recursos naturals, però és necessari que aquestes polítiques **incorporin de manera més decidida mecanismes específics de prevenció, control i finançament per combatre els abocaments incontrolats.**

En aquest sentit, resulta imprescindible que **les institucions europees promoguin programes específics de suport als territoris afectats, facilitin recursos per a la restauració ambiental dels espais degradats i impulsin estratègies comunes de vigilància, traçabilitat i persecució dels infractors.** Els abocaments il·legals han de ser abordats com **una amenaça ambiental compartida que afecta la qualitat de vida de la ciutadania, la conservació dels ecosistemes i els objectius europeus de sostenibilitat.**

No obstant això, qualsevol estratègia efectiva ha de reconèixer una realitat fonamental: **el món local és la primera línia de defensa davant dels abocaments il·legals.** Són els ajuntaments, les brigades municipals, les policies locals, els consells comarcals i les entitats de la societat civil els qui detecten, denuncien i sovint assumeixen els costos de retirada dels residus abandonats.

Els ens locals no poden continuar afrontant sols aquesta problemàtica. Cal dotar-los dels **recursos econòmics, tècnics i humans necessaris** per actuar amb eficàcia. La creació d'una **línia estable d'ajuts**, la implantació de **sistemes de vigilància**, el reforç dels **mecanismes sancionadors**, l'elaboració de **censos públics d'abocaments** i la **coordinació entre administracions** han de formar part d'una **estratègia integral de país.**

Les dades presentades en aquest informe demostren que **les actuacions puntuals i reactives són insuficients.** **Catalunya necessita solucions estructurals, permanents i coordinades** que permetin reduir de manera significativa aquesta problemàtica durant la pròxima dècada.

La protecció del territori, la defensa del medi ambient i el compliment dels objectius europeus d'economia circular exigeixen **una resposta decidida de totes les administracions.** Actuar contra els abocaments il·legals **no és només una obligació ambiental, sinó també una inversió en salut pública, qualitat de vida, cohesió territorial i futur sostenible.**

La Federació Xarxa Vendrellenca i Abocats Baix Penedès consideren que aquest informe ha de servir com a punt de partida per impulsar una estratègia catalana i europea de lluita contra els abocaments il·legals, basada en la prevenció, la vigilància, la sanció efectiva, la restauració ambiental i el suport als municipis que es troben en primera línia davant d'aquesta problemàtica.

Baix Penedès, juny de 2026